

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

22 март 1977 година*

По дело 78-76

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕИО от страна на Verwaltungsgericht Frankfurt (Германия), в производството, висящо пред този съд между

Steinike & Weinlig, Хамбург

и

Федерална Република Германия, за която се явява Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft (Федералната служба по храните и горите),

относно тълкуването на член 9, параграф 1, член 12, член 13, параграф 2, член 92, член 93 и член 95 от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н Н. Kutscher, председател, г-н А. М. Donner и г-н Р. Pescatore, председатели на състав, г-н J. Mertens de Wilmars, г-н М. Sørensen, г-н А. J. Mackenzie Stuart, г-н А. O'Keefe, г-н G. Bosco и г-н А. Touffait, съдии,

генерален адвокат: г-н J.-P. Warner,

секретар: г-н А. Van Houtte,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 10 юни 1976 г., постъпило в секретариата на Съда на 2 август 1976 г., Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Германия), е поставил, съгласно член 177 от Договора, различни въпроси относно тълкуването на членове 9, 12, 13, 92, 93 и 95 от Договора за ЕИО.

Тези въпроси са повдигнати в рамките на спор между немско предприятие, ищец по главното производство, и Федерална република Германия, за която се явява Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft и поставя на разглеждане съответствието с правото на Общността на такса от 20 000 DEM, удържана по повод преработването от ищеца по главното производство на сок от цитрусови плодове, внесен от него от Италия и от различни трети страни.

Тази такса е предназначена, заедно с други ресурси от различно естество, за финансиране на Absatzforderungsfonds der deutschen Land-, Forst- und

* Език на производството: немски.

Ernährungswirtschaft (Фонд за развитие на продажбите на продукти на немското селско стопанство, горско стопанство и хранителна промишленост), наричан по-нататък „Фондът”, създаден с Федерален закон от 26 юни 1969 г.

Съгласно параграф 2 от този закон, мисията на Фонда, с посредничеството на орган, наречен „Centrale Marketing-Gesellschaft der deutschen Agrarwirtschaft” (СМА), който той финансира и контролира, е: „да насърчава централизирано и със съвременни средства и методи продажбата и употребата на продукти на немското селско стопанство, горско стопанство и хранителна промишленост, като открива и поддържа пазари в страната и в чужбина”.

Помощта се предоставя на хранителната промишленост, без да се прави разлика между немските хранителни продукти, произведени от местни суровини или полупродукти, или от други държави-членки.

След като федералното правителство, в съответствие с член 93, параграф 3 от Договора, е информирало предварително Комисията за своето намерение да въведе тази помощ, последната не е направила възражения, така че въпросното законодателство е влязло в сила законно що се отнася до процедурите, предвидени в посочения по-горе член 93.

2. Според ищецът по главното производство, таксите, които се искат от него, били в противоречие с Договора и, следователно недължими, от една страна, защото те служели за финансиране на помощ, която била обаче несъвместима с член 92 от Договора и, от друга страна, защото като са налагани върху преработката на сок от цитрусови плодове от друга държава-членка, без да е налице в същото време сходен продукт в държавата-членка вносител, те представлявали такси с равностоен на мито ефект, забранени от членове 9,12 и 13 от Договора, или дискриминационни вътрешни данъци по отношение на продукт от друга държава-членка в противоречие с член 95.

3. Федерален закон от 23 март 1972 г. предвижда, че спорната такса няма да бъде налагана по отношение на преработване от немско предприятие на: „продуктът, който поради своята категория, не расте в естествени климатични условия на територията на прилагане на този закон (за Absatzförderungsfonds)”, в резултат на което е освобождаването на сокове от цитрусови плодове от таксата.

Спорната такса се отнася обаче до сокове от цитрусови плодове, внесени и обработени преди влизането в сила на Закона от 23 март 1972 г.

4. На поставените въпроси трябва да се отговори именно с оглед на тези съображения.

По първия въпрос

5. С първия въпрос се пита дали правната уредба на процедурата, която се съдържа в член 93 от Договора за ЕИО представлява пречка за национален съд да иска преюдициално решение относно член 92 от същия договор и след това да се произнесе по прилагането на тази разпоредба.

Този въпрос е насочен по същество към определяне на степента, в която националните съдилища могат да се позоват на член 92 от Договора във вътрешната правна система на държавите-членки, по инициатива на частни лица, или служебно от националните съдилища.

6. Член 92, параграф 1 предвижда, че : „освен когато е предвидено друго в настоящия договор, всяка помощ, предоставена от държава-членка или чрез ресурси на държава-членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите-членки, е несъвместима с общия пазар.”.

В параграфи 2 и 3 от него, същата тази разпоредба изброява, първо три категории помощи, които не попадат под забраната на параграф 1, след това три категории помощи, които могат, при определени условия, да бъдат разглеждани като съвместими с общия пазар, и накрая предоставя правомощие на Съвета да определи други категории помощи, които ще бъдат разглеждани като изключени от забраната на член 92, параграф 1.

7. От своя страна член 93, параграф 2, алинея 3 от Договора предвижда, че : „по искане на държава-членка, Съветът с единодушие може да реши, че помощта, която държавата предоставя или има намерение да предостави, се счита за съвместима с общия пазар, като изключение от разпоредбите на член 92 или от предвидените в член 94 регламенти, ако такова решение може да бъде оправдано с извънредни обстоятелства. Що се отнася до въпросната помощ, ако Комисията вече е започнала процедурата, предвидена в алинея 1 от този параграф фактът, че заинтересованата държава е отправила искане до Съвета води до суспендирането на тази процедура, докато Съветът вземе отношение по въпроса”.

Освен това, член 94 от Договора предоставя правомощие на Съвета: „да приеме съответни регламенти за прилагането на членове 92 и 93 и в частност да определи условията, при които да се прилага член 93, параграф 3, както и видовете помощ, по отношение на които тази процедура не се прилага”.

Накрая, що се отнася до земеделските продукти, трябва да се вземат предвид правомощията, предоставени на Съвета от член 42 на Договора.

8. От тези разпоредби следва, че забраната на член 92, параграф 1 не е нито абсолютна, нито безусловна, тъй като параграф 3 от същата разпоредба и член 93, параграф 2, предоставят, според случая на Комисията широко правомощие за преценка и на Съвета разширено правомощие за приемане на помощи чрез дерогация от общата забрана на посочения параграф 1.

9. Оценката в тези случаи на съвместимостта или на несъвместимостта на една държавна помощ с общия пазар повдига проблеми, които предполагат вземане под внимание и оценката на комплексни, бързо изменящи се икономически факти и обстоятелства.

На това основание, Договорът е предвидил в член 93 от него специална процедура за организиране на постоянно наблюдение и контрол на помощите от страна на Комисията.

По отношение на помощите, които съществуват при влизане в сила на Договора, член 93, параграф 2 предвижда процедура, която при необходимост води до решение, което задължава заинтересованата държава-членка да отмени или да измени помощта в срока, определен от Комисията.

По отношение на новите помощи, които държавите-членки биха възнамерявали да въведат, е установена предварителна процедура, без която никоя помощ не би могла да бъде разглеждана като редовно въведена.

От всички тези съображения следва, че Договорът, като предвижда в член 93 постоянното наблюдение и контрол на помощите от страна на Комисията, се разбира, че установяването на възможна несъвместимост на една помощ с общия пазар произтича, под контрола на Съда на ЕО, от уместна процедура, за чието изпълнение отговаря Комисията.

10. Следователно частни лица не биха могли, като се позовават само на член 92, да оспорват съвместимостта на една помощ с правото на Общността пред националните съдилища, нито да искат от тях да се произнасят, по главния спор или в инцидентен иск, относно възможна несъвместимост.

Обратно, тази възможност следователно се предоставя, когато посочените разпоредби на член 92 са уточнени от актовете с общо приложение, предвидени в член 94, или с решения, в конкретни случаи, което е предвидено в член 93, параграф 2.

11. Ищецът по главното производство изтъква в това отношение, че член 12 от Регламент № 865/68 на Съвета от 28 юни 1968 г. относно общата организация на пазара в сектора на продуктите, преработени на базата на плодове и зеленчуци, представлявал специфична мярка за прилагане в посочения по-горе смисъл, която позволява на частни лица да се позовават пред националните съдилища на член 92 с оглед на установяването на несъвместимостта на една държавна помощ с общия пазар и по-специално със структурата на посочения пазар.

12. Посоченият по-горе член 12 предвижда, че: „ако в настоящия регламент не е предвидено друго, по отношение на производството и търговията на продуктите, посочени в член 1, са приложими членове 92, 93 и 94 от Договора”.

13. Предметът на член 12 е, по силата на член 42 от Договора, да направи приложими по отношение на земеделските продукти, предмет на Регламент 865/68, разпоредбите на членове 92 - 94, но без обаче да изменя естеството и обхвата на тези разпоредби.

14. Посочените по-горе граници на възможността за позоваване на член 92 не означават обаче, че националните съдилища не могат да бъдат сезирани със спорове, които ги задължават да тълкуват - при необходимост, след прибягване до процедурата на член 177 от Договора - и да прилагат разпоредбите на член 92, без обаче да бъде изискано от тях да решат относно възможна несъвместимост на

една държавна помощ, извън случая на помощ, установена в нарушение на предписанията на член 93, параграф 3.

Така на национален съд може да се наложи да тълкува и да прилага понятието помощ, посочено в член 92, с цел да определи дали държавна мярка, въведена без да се вземе предвид процедурата на предварителен контрол, предвидена в член 93, параграф 3, е трябвало или не да бъде отнесена до него.

Във всеки случай, по смисъла на член 177 от Договора, националните съдилища, когато прибъгват до процедурата на посочения член, трябва самите те да решат относно правната релевантност на поставените въпроси.

15. Следователно на първия въпрос трябва да се отговори, че разпоредбите на член 93 не представляват пречка национален съд да отнесе до Съда на ЕО въпрос относно тълкуването на член 92 от Договора, щом като този съд преценява, че е необходимо решение в това отношение, за да може той да постанови своето решение, като се има предвид, че този съд не е компетентен да се произнася - поради липса на регламенти за прилагането по смисъла на член 94 - по искане за установяване на несъвместимостта с Договора на съществуваща помощ, която не е била предмет на решение на Комисията, което задължава заинтересованата държава-членка да я отмени или да я измени, или на нова помощ, влязла в сила в съответствие с член 93, параграф 3.

По втория въпрос

16. С втория въпрос се пита дали под „предприятия или производството на някои стоки” по смисъла на член 92 от Договора, трябва да се разбират частните предприятия или също така и публично учреждение с нестопанска цел.

17. Съгласно член 90, параграф 1 от Договора: „в случаите на публични предприятия и на предприятия, на които държавите-членки са предоставили специални или изключителни права, държавите-членки нямат право нито да приемат, нито да запазят съществуването на какъвто и да е акт, който противоречи на разпоредбите, съдържащи се в настоящия договор, и в частност на разпоредбите, предвидени в член 7 и членове 85 - 94”.

Съгласно параграф 2 от същия член: „предприятията, които са натоварени с функцията да оказват услуги от общ икономически интерес или които имат характер на фискален монопол, се подчиняват на разпоредбите, съдържащи се в настоящия договор, и в частност на правилата на конкуренцията, доколкото прилагането на тези правила не препяства фактически или юридически изпълнението на специфичните задачи, които са им възложени. Развитието на търговията не трябва да се засяга до степен, която би била в противоречие с интересите на Общността”.

18. От тази разпоредба следва, че член 92 от Договора обхваща всички предприятия, частни или публични, и всичките производства на тези предприятия, с изключение единствено на предвиденото по член 90, параграф 2.

По третия и четвъртия въпрос

19. Третият въпрос се отнася до това дали условието, посочено в израза „помощи, предоставени чрез ресурси на държавата” е изпълнено и в случаите, в които самият държавен орган получава помощи с посредничеството на държавата или на частни предприятия.

С четвъртия въпрос се пита дали понятието помощ включва и предоставянето на безвъзмездно преимущество, когато самият получател не е частното предприятие, а държавен орган, и дали е налице безвъзмездност, когато таксата на частното предприятие, изчислена по отношение на общия разход, е незначителна.

20. На тези два въпроса трябва да се отговори общо.

21. Забраната на член 92, параграф 1, обхваща всяка помощ, предоставена от държава-членка или чрез държавни ресурси, без да е необходимо да се прави разлика между случая, в който помощта е предоставена пряко от държавата или от публични или частни органи, която тя създава или определя за управление на помощта.

Следователно за прилагането на член 92 от съществено значение са последиците от помощта за предприятията или производителите получатели, които трябва да бъдат взети предвид, а не положението на институциите, които или управляват помощта.

22. Мярка на публичен орган, която благоприятства някои предприятия или определени продукти не губи своя характер на безвъзмездно преимущество поради факта, че тя е частично или напълно финансирана от таксите, налагани от публичния орган, и удържани от засегнатите предприятия.

По петия въпрос

23. След това се пита дали се нарушава конкуренцията и се засяга търговията между държавите-членки в случаите, в които пазарните проучвания и реклама, извършвани от държавния орган в страната и в чужбина, се осъществяват също така и от сходни институции от други страни в Общността.

24. Евентуално нарушаване от държава-членка на задължение, което произтича за нея по силата на Договора, във връзка със забраната на член 92, не би могло да бъде оправдано с обстоятелството, че и други държави-членки не са изпълнили това задължение.

Последицата от няколко нарушения на конкуренцията по отношение на търговията между държавите-членки не е да се обезсилят взаимно, а напротив, нейният характер е събирателен, което увеличава вредните последици за общия пазар.

По шестия и седмия въпрос

25. Със шестия въпрос се пита дали една такса, удържана не върху внасян продукт, а върху преработването му, представлява такса с равностоен на мито

ефект по смисъла на член 9, параграф 1, член 12 и член 13, параграф 2 от Договора за ЕИО.

Със седмия въпрос се пита дали обстоятелството, че данъците, налагани върху „стоките на други държави-членки” се събират не при вноса, а само при преработването на тези стоки, представлява дискриминация по смисъла на член 95 от Договора за ЕИО.

26. Тези два въпроса са свързани с разграничението между такса с равностоеен на мито ефект по смисъла на членове 9, 12 и 13 от Договора и вътрешни данъци по смисъла на член 95, и трябва да позволят на националния съд да класира дължимата такса на *Absatzförderungsfonds* в едната или другата категория.

Следователно на тези два въпроса трябва да се даде общ отговор.

27. Същото облагане не би могло, в системата на Договора, да принадлежи едновременно и към двете посочени категории, като се има предвид, че членове 9 и 12 забраняват, между държавите-членки, събирането на мита при вноса и при износа или на такси с равностоеен ефект, докато член 95 се ограничава само с това да забрани дискриминацията срещу продуктите на други държави-членки чрез вътрешни данъци.

28. Както е установено с Решението от 18 юни 1975 г. (по дело IGAV, 94-74, *Recueil* 1975 г., стр. 710), на което се позовава националният съд, забраната по член 13, параграф 2, се отнася до всяка такса, изисквана по повод или поради вноса, и която, като се налага конкретно върху внасян продукт, като изключва сходен местен продукт, има за резултат същите ограничителни последици върху свободното движение на стоки като мито, като изменя себестойността на този продукт.

Основната характеристика на една такса с равностоеен на мито ефект, която я различава от вътрешен данък е, че първата се налага изключително върху внасяния продукт, докато втория се налага едновременно върху внасяните и местните продукти.

Облагане, налагано както върху внасяните продукти, така и върху сходните продукти, би могло обаче да представлява такса с равностоеен на мито ефект, ако подобна такса, ограничена до определени продукти, има за цел единствено да финансира дейности, които са от полза конкретно за облаганите местни продукти, така че фискалната тежест, която понесат последните, да бъде частично или напълно компенсирани.

29. Когато условията, които характеризират една такса с равностоеен на мито ефект са изпълнени, обстоятелството, че таксата е удържана на етап на търгуване или на преработка на продукта, следващ преминаването на границата, не е от значение, щом като продуктът се облага само поради факта на преминаването му на границата, като това обстоятелство изключва подобно налагане на данък върху местния продукт.

30. Паричните налози, свързани с общия режим на вътрешни такси, който обхваща систематично местните и внасяните продукти по едни и същи критерии, не трябва да бъдат разглеждани като такси с равностоен ефект.

Такова положение може да се създаде дори в случай, в който става дума за внасян продукт, на който няма сходно местно производство, щом като налога засяга цели категории от местните или чуждестранни продукти, които се намират в сравнимо положение, независимо от техния произход.

В действителност член 95 има за цел да премахне дискриминациите, преки или косвени, по отношение на внасяните продукти, а не да ги постави в привилегировано фискално положение в сравнение с местните продукти.

Обикновено не е налице дискриминация, забранена от член 95, когато вътрешен данък е наложен върху местните и предварително внесени продукти във връзка с тяхната преработка в по-преработени продукти, без да се прави разлика между едните и другите, поради техния произход, нито в процента, нито в облагаемата основа, нито в условията на събиране.

По съдебните разноски

31. Разходите, направени от Федерална република Германия и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване.

С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, поставени пред него от Verwaltungsgericht Frankfurt с Определение от 10 юни 1976 г., реши:

1) Разпоредбите на член 93 не представляват пречка национален съд да отнесе до Съда на ЕО въпрос относно тълкуването на член 92 от Договора, когато този съд преценява, че е необходимо решение в това отношение, за да му позволи да постанови своето съдебно решение, като се има предвид, че този съд не е компетентен да се произнася - поради липса на регламенти за прилагането по смисъла на член 94 - по искане за установяване на несъвместимост с Договора на съществуваща помощ, която не е била предмет на решение на Комисията, което задължава заинтересованата държава-членка да я отмени или да я измени, или на нова помощ, влязла в сила в съответствие с член 93, параграф 3 от Договора.

2) Член 92 от Договора обхваща всички предприятия, частни или публични, и всичките производства на посочените по-горе предприятия, с изключение единствено на посоченото в член 90, параграф 2 от Договора.

3) Забраната по член 92, параграф 1, обхваща всяка помощ, предоставяна от държава-членка или чрез държавни ресурси, без да е необходимо да се прави разлика между случая, в който помощта е предоставена пряко от държавата, или от публични или частни органи, които тя създава или определя за управление на помощта.

4) Мярка на публичен орган, която благоприятства някои предприятия или определени продукти не губи своя характер на безвъзмездно преимущество поради факта, че тя би била частично или напълно финансирана от таксите, налагани от публичния орган и удържани от засегнатите предприятия.

5) Евентуално нарушаване от държава-членка на задължение, което произтича за нея по силата на Договора, във връзка със забраната на член 92, не би могло да бъде оправдано с обстоятелството, че други държави-членки също така не са изпълнили това задължение.

6) Когато условията, които характеризират една такса с равностоеен на мито ефект са изпълнени, обстоятелството, че таксата е удържана на етап от търгуване или на преработка на продукта, следващ преминаването на границата, не е от значение, щом като продуктът се облага само поради факта, че преминава тази граница, обстоятелство, което изключва подобно налагане на данък върху местния продукт.

7) Обикновено не е налице дискриминация, забранена от член 95, когато вътрешен данък е наложен върху местните и предварително внесени продукти във връзка с тяхната преработка в по-преработени продукти, без да се прави разлика между едните и другите, поради техния произход, нито в процента, нито в облагаемата основа, нито в условията на събиране.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 22 март 1977 година.

Подписи